

KARTA KURSU

Nazwa	ETYCZNE ASPEKTY SUMIENIA
Nazwa w j. ang.	Ethical aspects of conscience

Koordynator	Dr hab. Dariusz Adamczyk, prof. UKEN	Zespół dydaktyczny
		Dr hab. Dariusz Adamczyk, prof. UKEN
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia):

Celem kursu jest przekazanie studentom wiedzy na temat najważniejszych zagadnień dotyczących sumienia i jego aspektów etycznych, rozpatrywanych zarówno z perspektywy religijnej, jak i poza religijnej, w kontekście zmagania się w dziejach - prawdy z fałszem, dobra ze złem - w interpretacji teologicznej oraz filozoficznej.

Warunki wstępne:

Wiedza	Wiedza z zakresu podstaw filozofii
Umiejętności	Umiejętność logicznego myślenia i interpretacji tekstów źródłowych
Kursy	Wstęp do filozofii, Wprowadzenie do etyki

Efekty kształcenia:

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01.Ma wiedzę na temat fenomenu sumienia oraz podstawowych pojęć i teorii moralności.	K_W01; K_W02
	W02.Zna kontekst historyczny kształtowania się teologiczno-filozoficznych koncepcji sumienia i posiada wiedzę na temat sumienia w światowych religiach.	K_W02; K_W03

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01.Potrafi analizować teksty filozoficzne (etyczne) odnoszące się do wiedzy o sumieniu i na tej podstawie formułować problemy badawcze.	K_U01; K_U02
	U02.Posiada umiejętność prezentacji (ustnej) oraz argumentacji na rzecz określonych stanowisk w zakresie etycznych aspektów sumienia.	K_U02; K_U04

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01. Uznaje znaczenie sumienia oraz jego etycznych aspektów w budowaniu cywilizacji i kultury.	K_K01;
	K01. Jest krytyczny, potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę w sytuacji sporu naukowego i światopoglądowego.	K_K02; K_K03

studia stacjonarne

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	30									

studia niestacjonarne

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	20									

Opis metod prowadzenia zajęć – studia stacjonarne:

Wykład z elementami dyskusji.

Opis metod prowadzenia zajęć – studia niestacjonarne:

Wykład z elementami dyskusji.

Formy sprawdzania efektów kształcenia – studia stacjonarne:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Obserwacja studenta
W01								X		X			
W02								X		X			
U01								X		X			
U02								X		X			
K01								X		X			
K02								X		X			
...													

Formy sprawdzania efektów kształcenia – studia niestacjonarne:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Obserwacja studenta
W01								X		X			
W02								X		X			
U01								X		X			
U02								X		X			
K01								X		X			
K02								X		X			
...													

studia stacjonarne

Kryteria oceny	<p>Na ocenę składa się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział w dyskusji; - złożenie pracy pisemnej (prezentacji) na wskazany temat - stopień opanowania materiału zawartego w lekturach.
----------------	---

studia niestacjonarne

Kryteria oceny	<p>Na ocenę składa się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział w dyskusji; - złożenie pracy pisemnej (prezentacji) na wskazany temat - stopień opanowania materiału zawartego w lekturach.
----------------	---

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów):

1. Podstawowe pojęcia: etyka – podział, cel; moralność – pojęcie.
2. Fenomen sumienia – wyjaśnienie pojęcia jako faktu danego w doświadczeniu (głos sumienia; wyrzuty sumienia).
3. Fenomen sumienia – specyfika językowo-literacka oraz wybrane aspekty psychologiczne (poczucie winy).
4. Autonomia sumienia - filozoficzne wyjaśnienie w kontekście wartości religijnych a/i wartości moralnych
5. Autonomia sumienia a nakazy religijne (stosunek nakazów religijnych do autonomii sumienia).
6. Sumienie w religiach niechrześcijańskich (zwłaszcza: hinduizm, buddyzm, judaizm, islam)
7. Wyjątkowość chrześcijaństwa a sumienie. Kościół a sumienie
8. Idea sumienia w Piśmie Świętym.
9. Sumienie – istota, struktura, funkcjonowanie
10. Struktura sumienia w kontekście prawdy i powinności – analiza personalistyczna
11. Sumienie jako norma normatywna i normowana.
12. Formacja sumienia – aspekty pedagogiczne, element wychowania moralnego
13. Wychowanie sumienia a wartości. Dojrzałość sumienia

Wykaz literatury podstawowej:

- Boużyk M.M., *Filozoficzna koncepcja sumienia w ujęciu Mieczysława A. Krąpca*, „Forum Teologiczne” 15 (2014), s. 39-53.
- Drozdowicz Z., *Sumienie według oświeceniowych filozofów*, „Ruch Filozoficzny” LXXVI (2020) nr 3, s. Fenomen sumienia, red. D. Adamczyk, Kielce 2012.
- Górnicka-Kalinowska J., *Idea sumienia w filozofii moralnej*, Warszawa 1999.
- Kowalik Ł., *Co to jest sumienie?*, „Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria” 28 (2019) nr 1 (109), s. 69-91.
- Sumienie w świecie wolności*, red. J. Jagiełło, W. Zuziak, Kraków 2007.

Wykaz literatury uzupełniającej:

- Adamczyk D., *Będziesz miłował... Obowiązki wobec człowieka*, Kraków 2024.
- Adamczyk D., *Формирование совести у ребенка в семье*, w: *Сравнительная педагогика в условиях международного сотрудничества и европейской интеграции*, t. 1, red. М.Э. Чесновский i in., Брест 2011, s. 34-38.
- Chouraqui A., *Dziesięć przykazań dzisiaj*, Warszawa 2002.
- Dalajlama, *Etyka na nowe tysiąclecie*, Warszawa 2000.
- Grela J., *Etyka w buddyzmie*, w: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/57115/grela_etyka_w_buddyzmie_2005.pdf?sequence=y
- Jan Paweł II, Encyklika *Veritatis splendor*, Rzym 1993.
- Kamykowski Ł., *Dlaczego Chrystus? Dlaczego Kościół?*, Kraków 1992.
- Katechizm Kościoła katolickiego*, Poznań 2001.
- Klöcker M., Tworuschka M. i U., *Etyka wielkich religii. Mały słownik*, Warszawa 2009.
- Kondrat K., *Bogactwo światopoglądów religijnych*, Białystok 1999.
- Kongregacja Nauki Wiary, Deklaracja *Dominus Iesus*. O jedyności i powszechności zbawczej Jezusa Chrystusa, Rzym 2000.
- Krapiec M.A., *Człowiek i prawo naturalne*, Lublin 1999.
- Krapiec M.A., *Ja - człowiek. Zarys antropologii filozoficznej*, Lublin 1998.
- Krapiec M.A., *Ludzka wolność i jej granice*, Lublin 2008.
- Pismo Święte*.
- Problemy etyczne w tradycjach sześciu religii*, red. P. Morgan, C. Lawton, Warszawa 2007.
- Przewodnik po etyce*, red. P. Singer, Warszawa 2009.
- Ricken F., *Filozofia religii*, Kęty 2007.
- Szapiro Ł., *Etyka judaizmu i podstawy religii możeszowej*, Warszawa 1927.
- Ślipko T., *Spacerem po etyce*, Kraków 2010.
- Vardy P., Grosch P., *Etyka. Poglądy i problemy*, Poznań 2010.
- Waldenfels H., *Fenomen chrześcijaństwa wśród religii świata*, Warszawa 1995.
- Welte B., *Filozofia religii*, Kraków 1996.
- Zdybicka Z.J., *Człowiek i religia*, Lublin 2006.
- Zdybicka Z.J., *Religia i religioznawstwo*, Lublin 1992.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia stacjonarne :

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	5
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	15
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	25
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	
Ogółem bilans czasu pracy		75
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia niestacjonarne :

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	20
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	5
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	30
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	
Ogółem bilans czasu pracy		75
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3